

HANDLINGSPLAN KLIMATSTRATEGI LAXÅ KOMMUN

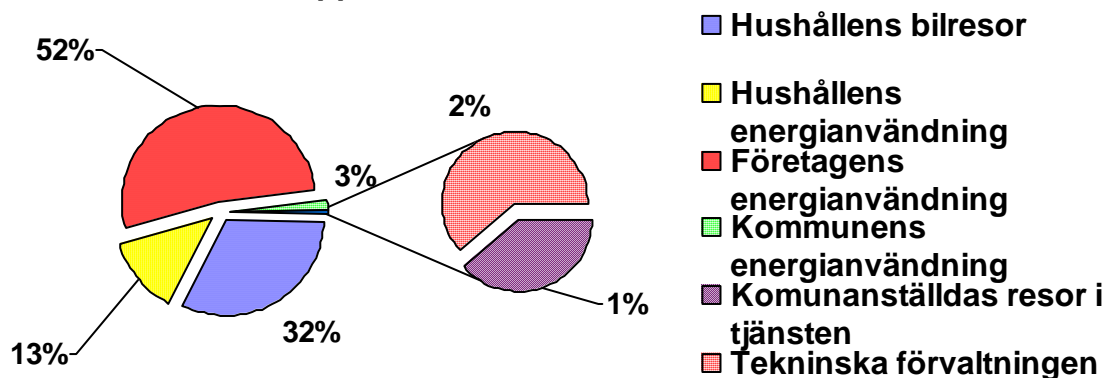
Antagen av Kommunfullmäktige 13 september 2006, § 71

1. Inledning	3
2. Sammanfattning av handlingsplanen	4
3. Presentation av åtgärder	4
4. Åtgärder och metoder.....	7
4.1. Öka andelen av förnyelsebar energi i de kommunägda bolagen.....	7
4.1.1 Konkreta åtgärder och ansvarig.....	7
4.1.2. Nyckeltal	7
4.2. Sänka energiåtgången i kommunens fastigheter med 17-20 %.....	7
4.2.1. Konkreta åtgärder och ansvarig.....	8
4.2.2. Nyckeltal	8
4.3. Öka andelen som pendlar till arbete/skola/fritidsaktiviteter genom kollektivtrafik eller cykel-/gångtrafik	8
4.3.1. Kollektivtrafiken	8
4.3.2. Resepolicy	8
4.3.3. Konkreta åtgärder och ansvarig.....	9
4.3.4. Nyckeltal	9
4.4. Medverka till en minskad energianvändning och minskad andel användning av fossilbränslen hos privathushåll	9
4.4.1. Närvärme	10
4.4.2. Vindkraft	10
4.4.3. Fjärrvärme	10
4.4.4. Konkreta åtgärder och ansvarig.....	10
4.4.5. Nyckeltal	10
4.5. Medverka till en minskad energianvändning hos företag	11
4.5.1. Konkreta åtgärder och ansvarig.....	11
4.5.2. Nyckeltal	11
5. Utvärdering och fortsatt arbete.....	12
5.1. Utvärdering.....	12
5.2. Informationsdag	12
6. Referenser.....	13

1. Inledning

En nulägesbeskrivning avseende miljöpåverkan i Laxå kommun utfördes 2003. Av den framgår att ett av de största områdena för miljöpåverkan var de samlade koldioxidutsläppen (Laxå kommun. 2003).

Källor till koldioxidutsläpp i Laxå kommun

Figur 1. Källor till koldioxidutsläpp i Laxå kommun

Förutom koldioxidutsläppen från genomfartstrafiken på E 20 var utsläppen av koldioxid inom Laxå kommun ca 28 000 ton/år 2002 (Laxå kommun. 2003). Företagens energianvändning och hushållens bilresor utgjorde de största källorna. I hushållens energianvändning ingår även energi för uppvärmning. Den energi som användes för kommunens verksamheter och kommunanställdas resor i tjänsten har ett litet tillskott till koldioxidutsläppen men utgör en mycket viktig symbolfråga.

I Laxå kommun har det arbetats fram en lokal klimatpolicy och strategi som antagits av Kommunstyrelsen 2005-04-20 (Laxå kommun 2004). Policyn punkter presenteras nedan.

I arbetet med kommunala översiktsplanen ska hänsyn tas till klimatpåverkande faktorer.

Laxå kommun ska vara ett föredöme i den egna verksamheten för att begränsa klimatpåverkan.

Laxå kommun ska arbeta för att kommuninvånare, företag och organisationer minskar sin klimatpåverkan.

Strategin och policyn har arbetats fram av en storgrupp bestående av representanter från tekniska förvaltningen, planeringssekreteraren, miljö- och hälsoskyddssektionen samt kommunens bolag. Styrgrupp för arbetet har varit Byggnads- och miljönämndens presidium. Till policyn och strategin ska det kopplas en handlingsplan som utgörs av föreliggande dokument.

I de beslut som fattas inom Laxå kommun ska klimatstrategi med policy och handlingsplan ingå som ett plandokument.

I handlingsplanen presenteras de åtgärder som av arbetsgruppen bedömts vara de som bör prioriteras för närvarande. Först ges en sammanfattning av åtgärderna knutna till punkterna i policyn. Därefter följer en presentation av åtgärder med mål och samt ansvarig och nyckeltal för utvärdering. De olika åtgärderna och metod för hur målen ska uppnås anges under rubriken "Åtgärd och metod". Avslutningsvis behandlas utvärdering och fortsatt arbete.

2. Sammanfattning av handlingsplanen

En storgrupp bestående av representanter från tekniska förvaltningen, planeringssekreteraren, miljö- och hälsoskyddssektionen samt kommunens bolag har utifrån kommunens klimatpolicy och strategi arbetat fram en handlingsplan med övergripande mål och tillhörande konkreta åtgärder. Målen är:

- Öka andelen trafikanter som pendlar till arbete/skola/fritidsaktiviteter genom kollektivtrafik eller cykel-/gångtrafik
- Medverka till en minskad energianvändning och minskad andel användning av fossilbränslen hos privathushåll
- Medverka till en minskad energianvändning hos företag
- Öka andelen förnyelsebar energianvändning i de kommunägda bolagen
- Sänka energiåtgången i kommunens fastigheter med 17-20 %.

Handlingsplanen införlivas som ett plandokument till översiktsplanen. På så sätt revideras handlingsplanen samtidigt som översiktsplanen.

3. Presentation av åtgärder

Nedan följer en tabell där det till varje mål kopplats en eller flera konkreta åtgärder. Det finns också angivet en ansvarig person eller organisation. För att kunna avgöra om målet uppfyllts har det kopplats nyckeltal till varje konkret åtgärd.

Tabell 1 Sammanställning av handlingsplanen med konkreta åtgärder, nyckeltal och ansvarig

MÅL	KONKRET ÅTGÄRDER	NYCKELTAL	ANSVARIG
Öka andelen av förnyelsebar energi i de kommunägda bolagen	Utreda de möjligheter som finns att installera en anläggning för pelletseldning vid Finnerödja skola och ansluta den närliggande industrilokalen samt så många andra fastigheter som möjligt.	Procentuellt ökad andel förnyelsebar energi	Fastighetsägaren
Sänka energiåtgången i kommunens fastigheter med 17-20 %	Laxåhem och kommunen har avtalat med TAC Energy Solutions om ett så kallat EPC-projekt, Energy Performance Contracting	Procentuellt minskad energiåtgång	Fastgihetsägaren
Öka andelen som pendlar till arbete/skola/fritidsaktiviteter genom kollektivtrafik eller cykel-/gångtrafik	Informera om anropsstyrd trafik i Laxånytt och andra lämpliga organ.	Procentuellt ökat resande med kollektiv cykel eller gångtrafik	Kommunens ansvarige för kollektivtrafiken
	Laxå kommun ska ta förnyat initiativ till diskussioner med fastighetsägarna för stationshuset i syfte att utveckla stationsområdet och ordna en trivsam och säker miljö vid tågstationen.	Procentuellt ökat resande med kollektivtrafik cykel eller gångtrafik	Kommunchef eller motsvarande befattning
	Utreda behovet av parkeringar i landsbygdscentrum, komplettering av cykelbanor, skyltning av cykelleder och utökad belysning.	Procentuellt ökat resande med kollektivtrafik cykel eller gångtrafik	Chef för gata-parkområdet
	Anta en resepolicy för kommunanställdas resor i tjänsten.	Procentuellt ökat resande med kollektivtrafik cykel eller gångtrafik	Kommunens ansvarige för kollektivtrafiken

MÅL	KONKRET ÅTGÄRDER	NYCKELTAL	ANSVARIG
Medverka till en minskad energianvändning och minskad andel användning av fossilbränslen hos privathushåll	Medverka vid fyra regionala aktiviteter per år och ta initiativ till fyra lokala aktiviteter per år.	Antal genomförda aktiviteter	Energirådgivaren
	Utreda vilka möjligheter det finns att få till stånd närvärmesystem med lokalproduktion av biobränsle.	Utförd utredning	Energirådgivaren
	Öka antalet besök för energirådgivning till 100 besök.	Antal besök	Energirådgivaren
	Ge Laxå Värme i uppdrag att arbeta fram ett informationsmaterial med beskrivning av miljökonsekvenser för olika bränslen samt tillvägagångssättet för en anslutning till fjärrvärmesystemet.	Framarbetat material	Vd för Laxå värme
	Utreda vilka områden i kommunen som kan vara lämpliga för vindkraftsetablering och föra in dessa i översiktsplanen.	En utförd utredning	Miljöchefen
Medverka till en minskad energianvändning hos företag	Kontakta företag som var med vid presentationen av energianalys och undersöka om de vill utföra en energianalys och eventuellt stödja dem med kontakter.	Ett företag som utför energianalys förutom Laxå Special Vehicles.	Energirådgivaren

4. Åtgärder och metoder

Här presenteras de olika målen och det görs en sammanfattande beskrivning av området. Slutligen anges konkreta förslag för åtgärder som leder fram till målen.

4.1. Öka andelen av förnyelsebar energi i de kommunägda bolagen

Målet innefattar flera olika möjligheter. Gemensamt är att det handlar om åtgärder som kommunen på något sätt råder över. Det rör antingen det kommunalägda fastighetsbolaget eller energibolaget. Målet omfattar inte privata villaägare eller fastighetsbolag. Dock kan kommunen ta initiativ till en utveckling som ökar andelen förnyelsebar energi för privata villaägare eller fastighetsbolag. En stor del av det arbetet ligger i kommunens energi-rådgivning.

I arbetet med energianalys enligt EPC-projektet, Energy Performance Contracting (beskrivs under rubrik 4.2.) ingår att lägga om energisystem från oljeeldning till mer miljöanpassade och kostnadseffektiva system. 2006 var fördelningen mellan de olika energislagen för uppvärmning enligt nedanstående.

För kommunens fastigheter:

Fjärrvärme	ca 97 %
Olja	ca 2 %
Direktverkande el	ca 1 %

För Laxåhems fastigheter:

Fjärrvärme	ca 82 %
Olja	ca 12 %
Värmepumpar	ca 6 %

4.1.1 Konkreta åtgärder och ansvarig

1. Utredda de möjligheter som finns att installera en anläggning för pelletseldning vid Finnerödja skola och ansluta den närliggande industrilokalen samt så många andra fastigheter som möjligt. Ansvarig är fastighetsägaren.

4.1.2. Nyckeltal

Minskad andel användning av fossilbränsle procentuell med utgångsvärde som bestäms i och med att energianalysen enligt EPC-projektet fastställs.

4.2. Sänka energiåtgången i kommunens fastigheter med 17-20 %

I ett fastighetsbestånd kan det finnas många smååtgärder såväl som stora investeringar som tillsammans kan ge stora energibesparingar. Problemet är ofta att få till stånd det samlade åtgärdspaketet som behövs. Inte minst gäller det finansieringen. Genom att använda så kallade energitjänster finns det möjlighet att få en inventering av åtgärdsbehovet, förslag till konkreta åtgärder och även en finansiell lösning. Energy Performance Contracting är en energitjänst och går ut på att skapa och säkerställa ett inomhusklimat där investeringen för projektet finansieras via de energibesparingar som uppkommer i och med projektet. Entreprenörens leveransförmåga av prestation och funktion ska motsvara den ersättning han erhåller eller det vite han får betala tillbaka. Besparingen kan bli 17-20 % av den ursprungliga energiåtgången.

4.2.1. Konkreta åtgärder och ansvarig

2. Laxåhem och kommunen har avtalat med TAC Energy Solutions om ett så kallat EPC-projekt, Energy Performance Contracting. Ansvarig för åtgärd 2 är fastighetsägaren.

4.2.2. Nyckeltal

Nyckeltalet är en procentuell sänkning från utgångsvärdet som bestäms i och med att energi-analysen fastställs.

4.3. Öka andelen som pendlar till arbete/skola/fritidsaktiviteter genom kollektivtrafik eller cykel-/gångtrafik

En personbil släpper i genomsnitt ut 213 g CO₂ per km. Laxåbornas bilresor beräknades 2002 medföra utsläpp av ca 9 040 ton CO₂ (Laxå kommun, 2003). Många transporter sker kortare sträckor där promenad eller cykel skulle kunna vara ett alternativ. Det kan också finnas möjlighet att utveckla resandet med kollektivtrafiken. De kommunanställdas resor i tjänsten utgör en liten del av koldioxidutsläppen från Laxå. Men, eftersom kommunen har antagit en klimatpolicy som säger att Laxå kommun ska föregå med gott exempel är det viktigt att se över hur resorna fördelar sig.

4.3.1. Kollektivtrafiken

För att underlätta för resande med cykel och kollektivtrafik är det nödvändigt med vissa stödjande strukturer. Säker cykling förutsätter ofta cykelbanor skilda från biltrafiken. Det behovet är tillgodosett inom stora delar av tätorten Laxå. I de övriga delarna av kommunen är det motiverat med en översyn av behovet och eventuella förslag till åtgärder. Framför allt finns det ett behov av skyltning så att det framgår hur man kan cykla mellan de olika orterna på ett säkert sätt, det gäller till exempel mellan Hasselfors och Laxå. För att utgöra ett attraktivt alternativ kan även vissa delar behöva utökad belysning.

När det gäller pendling med kollektivtrafik är det flera faktorer som spelar in om det ska kunna vara ett reellt alternativ. Det behöver först och främst finnas kollektivtrafik som trafikerar under de tider som det finns behov. En utredning har gjorts av såväl den offentliga som den interna kollektivtrafiken i Laxå kommun (Karlsson, R. 2006). I rapporten presenteras ett flertal förslag till åtgärder för att utveckla kollektivtrafiken. I handlingsplanen för klimatstrategi tas endast två förslag upp. Anropsstyrd trafik och stationsområdet i Laxå tätort.

Ett alternativ till fasta turer är den anropsstyrda trafik som finns i kommunen. Det är tveksamt om den anropsstyrda trafiken är känd av kommuninvånarna. Ska den anropsstyrda trafiken kunna användas av flera behöver det informeras om att den finns. Vidare kan det finnas behov av infartsparkeringar i kommunens landsbygdscentrum. Även trivseln och servicen vid tågstationen spelar in. Ett snyggt och trevligt område med goda parkeringsmöjligheter för bilar och cyklar samt trafiksäkra hållplatser för busstrafiken ökar viljan att nyttja kollektivtrafiken. Känslan av säkerhet och trivsel inom området är en viktig faktor för att inte stöta bort trafikanter. Belysning, service som kiosk/café och eventuellt någon mer inrättning i stationshuset så att det rör sig folk i området och en genomtänkt växtlighet bidrar till en känsla av trivsel och personlig säkerhet. En viktig säkerhetsfaktor är också en gångbro över spåren.

4.3.2. Resepolicy

En resepolicy tar upp riktlinjer för valet av transportsätt. Det är ofta så att bilar används rent slentrianmässigt för att det antas vara det snabbaste alternativet. När det gäller resor inom

länet är det inte alls säkert att det förhåller sig på det sättet. Att åka med tåg till Hallsberg tar på vissa turer 12 minuter. Vintertid när det ska skrapas rutor och fixas med sladdar har man knappt hunnit ut ur Laxå på den tiden. Dessutom går det bra att läsa igenom möteshandlingar eller annat material på tåget. Det blir alltså en effektiv arbetstid istället för inaktiv transporttid. När det gäller kortare resor inom samhället finns det goda möjligheter att cykla. En samverkan mellan miljö- och hälsofrågor är mycket lämpligt. Att tänka på miljön kan vara avlägset och komplicerat för många människor. Hälsofrågor är däremot mer konkret och påtagligt. Får då hälsofrågorna en extra förstärkning av insatser för miljön kan viljan att ändra sina vanor öka.

När det behöver användas bil är valet av fordon viktigt. Att använda fordon som drivs av ett miljöanpassat drivmedel är en viktig del av klimatarbetet. Det gäller för personbilar såväl som arbetsfordon eller redskap.

4.3.3. Konkreta åtgärder och ansvarig

3. Informera om anropsstyrd trafik i Laxånytt och andra lämpliga organ. Lämplig ansvarig för åtgärd 3 är kommunens ansvarige för kollektivtrafiken.

4. Laxå kommun ska ta förnyat initiativ till diskussioner med fastighetsägarna för stationshuset i syfte att utveckla stationsområdet och ordna en trivsamt och säker miljö vid tågstationen. För åtgärd 4 ansvarar kommunchef eller motsvarande befattning.

5. Utredda behovet av parkeringar i landsbygdscentrum, komplettering av cykelbanor, skyltning av cykelleder och utökad belysning. Chef för gata- parkområdet ansvarar för åtgärd nummer 5.

6. Anta en resepolicy för kommunanställdas resor i tjänsten. Kommunens ansvarige för kollektivtrafiken ansvarar också för åtgärd 6.

4.3.4. Nyckeltal

Lämpligt nyckeltal för åtgärd 3, 4, 5 och 6 är antal resande. I utredningen om kollektivtrafiken i Laxå kommun (Karlsson. R. 2006) användes en metod där skolans elever mot en liten ersättning räknade antalet trafikanter. Det är också möjligt genom länstrafiken att få statistik över antalet sålda biljetter. När det gäller personalens resor i tjänsten finns det möjlighet med de bokade resorna att få resestatistik från SJ.

4.4. Medverka till en minskad energianvändning och minskad andel användning av fossilbränslen hos privathushåll

Energirådgivningen i Laxå kommun är en tjänst som delas till hälften med Askersund. Tjänsten omfattar att ge oberoende råd till privatpersoner, organisationer och småföretagare när det gäller energisystem och energibesparingsåtgärder. Rådgivningen sker genom personliga besök och utåtriktade aktiviteter. När det gäller den personliga rådgivningen finns det stora möjligheter att ge information som visar på miljöanpassade och kostnadseffektiva energisystem. Även när det gäller energibesparingsåtgärder finns det goda möjligheter att ge information om konkreta åtgärder. Det är också möjligt att få "hembesök" Under de senaste åren har antalet personer, organisationer eller företag som fått energirådgivning varit ungefär 75 stycken per år. Utvecklingen ligger i att nå fler personer och nya grupper som till exempel vedeldare med gamla pannor. Utåtriktade aktiviteter är ett bra sätt att visa vilka möjligheter det finns att få personlig information. Det är därför värdefullt att vara med på och ta initiativ

till olika utåtriktade arrangemang. Ett delmål är att öka antalet besök för energirådgivning till 100 besök.

4.4.1. Närvärme

När det gäller närvärmesystem finns det möjligheter att uppföra anläggningar som värmer upp ett mindre antal fastigheter. Bränslet kan utgöras av lokalt producerad biobränsle som ved/flis eller någon form av åkergröda. Producenter kan lokala skogsägare eller jordbrukare vara.

4.4.2. Vindkraft

I Laxå kommun finns det områden som genom sina vindförhållanden skapar förutsättningar för vindkraft. Det har redan tidigare gjorts ett arbete i länet som resulterat i en vindkraftspolicy med råd och riktlinjer för anläggandet av vindkraftverk (Länsstyrelsen Örebro län. 2004). Av den utredningen framgår att ett eller några vindkraftverk mycket väl kan ge ett betydande tillskott på energi. När det gäller vindkraft är det viktigt att ta hänsyn till landskapsbilden, fågellivet och kringboende. De aspekterna, bland andra, behöver utredas grundligt och lämpliga områden läggas in i översiktsplanen.

4.4.3. Fjärrvärme

Fjärrvärmenätet i Laxå bygger på biobränsle som är koldioxidneutralt. En konvertering från olja till fjärrvärme kan innebära att många ton koldioxid sparas in. För att vara ett ekonomiskt intressant alternativ behöver flera hushåll utmed samma vägsträckning anslutas samtidigt. Aktiva informationsinsatser där även miljökonsekvenser för olika uppvärmningssystem beskrivs ger invånarna möjlighet att ta ett privat beslut som ger kostnadseffektiv miljöeffekt.

4.4.4. Konkreta åtgärder och ansvarig

7. Medverka vid fyra regionala aktiviteter per år och ta initiativ till fyra lokala aktiviteter per år. Ansvarig är energirådgivaren.

8. Utreda vilka möjligheter det finns att få till stånd närvärmesystem med lokalproduktion av biobränsle. Ansvarig är energirådgivaren.

9. Öka antalet personer som får energirådgivning till 100 per år. Ansvarig är energirådgivaren.

10. Utreda vilka områden i kommunen som kan vara lämpliga för vindkraftsetablering och föra in dem i översiktsplanen. Ansvarig är miljöchefen.

11. Ge Laxå Värme i uppdrag att arbeta fram ett informationsmaterial med beskrivning av miljökonsekvenser för olika bränslen samt tillvägagångssättet för en anslutning till fjärrvärmesystemet. Ansvarig är Vd för Laxå värme.

4.4.5. Nyckeltal

För åtgärd 7 är nyckeltalet antal aktiviteter. När det gäller åtgärd 8 är nyckeltalet utförd utredning. Nyckeltal för åtgärd 9 är antal personer. För åtgärd 10 är nyckeltalet en utförd utredning och för åtgärd 11 är det ett framarbetat informationsmaterial.

4.5. Medverka till en minskad energianvändning hos företag

Genom den kommunala energirådgivningen initiera och följa upp energikartläggning och analys för industrin. En energikartläggning och analys omfattar genomgång av energi-beroende system, konkreta förslag på åtgärder och en energikalkyl med föreslagna åtgärder. Ofta finns det möjlighet att spara 20-40 % av den energi som används genom enkla metoder. En energianalys är utförd vid Laxå Special Vehicles och metoden presenterades för andra inbjudna företagare.

4.5.1. Konkreta åtgärder och ansvarig

12. Följa upp vilka åtgärder företaget beslutar sig för att göra och vad det givit i energibesparing. Kontakta företag som var med vid presentationen av energianalys och undersöka om de vill utföra en energianalys och eventuellt stödja dem med kontakter. Ansvarig är energirådgivaren.

4.5.2. Nyckeltal

För åtgärd nummer 12 är nyckeltalet ett företag som utför energianalys förutom Laxå Special Vehicles.

5. Utvärdering och fortsatt arbete

En handlingsplan är ett dokument som det finns anledning att återkomma till. För att inte bli en "hyllvärmare" behöver ett dokument utvärderas och revideras kontinuerligt. Ett sätt att få en efterfråga på utvärdering och revidering är att sprida kunskap om frågorna bland kommunens politiker, företagare och framförallt invånare. Det kan bland annat göras genom särskilda informationsdagar.

5.1. Utvärdering

De punkter som omfattas av handlingsplanen är till stor del såna punkter som också omfattas av översiktsplanen. Det är därför lämpligt att klimatstrategin med policy och handlingsplan införlivas som ett plandokument till översiktsplanen. När det så är dags att uppdatera översiktsplanen, vilket ska ske under varje mandatperiod, blir också klimatstrategin med policy och handlingsplan uppdaterad. Det är då viktigt att se över vilka mål som uppfyllts, vilka mål som kräver andra åtgärder för att uppfyllas eller vilka helt nya mål som behöver sättas upp.

5.2. Informationsdag

En viktig del av kommunens klimatarbete är att till allmänheten sprida kunskap om problematiken och vad som kan göras. Ett sätt att göra det är ha en samlad dag då flera olika aktiviteter genomförs. Den 5:e juni är det varje år världsmiljödagen. Det finns många olika frågor som skulle kunna belysas en sådan dag däribland klimatfrågan. Ett sätt är att kommunen utmanar företag och organisationer att sänka sina utsläpp av koldioxid och att på världsmiljödagen kora den bästa "sänkaren". En annan utmaning kan vara största personliga energispararen där åtgärder i hemmet och att ställa bilen framför kollektivtrafik eller gång/cykel premieras.

En sådan informationsdag kan ha varierande teman från år till år och omfatta olika delar av kommunens verksamheter som dricksvatten, värme och avfall. Det övergripande målet med en informationsdag är att höja kunskapsnivån bland kommunens invånare, företagare och tjänstemän om miljöfrågor i allmänhet och klimatfrågan i synnerhet. En viktig del av kunskapsbyggandet är att visa på olika möjliga åtgärder för såväl det stora företaget som den enskilda individen. Ansvarig för informationsdagen är Miljö- och hälsoskyddssektionen och energirådgivaren.

6. Referenser

Karlsson. R. *Kollektivtrafik*. Laxå kommun. 2006

Laxå kommun. *Nulägesbeskrivning avseende miljöpåverkan 2003*. Laxå kommun. 2003

Laxå kommun. *Klimatpolicy*. Laxå kommun. 2004

Länsstyrelsen Örebro län. *Vindkraft i Örebro –ett policydokument*. Länsstyrelsen Örebro län. 2004